

ชีวิต ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 4 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ

3. ระดับมัธยมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 ได้ให้
ความหมายและกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้

จุดประสงค์เฉพาะระดับการศึกษา ได้ระบุจุดมุ่งหมายไว้ว่า
"การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมี
ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและ
ความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง
และสังคม"

การมัธยมศึกษาในประเทศไทย ได้เริ่มจัดตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2441
และได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ จนกระทั่งถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2520 ได้จัดระดับการศึกษาเป็น 2 ช่วง คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปีสำหรับ
ผู้มีอายุระหว่าง 12 - 14 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปีสำหรับผู้มีอายุ-
ระหว่าง 15-17 ปี

หน่วยงานที่รับผิดชอบการมัธยมศึกษาเป็นงานหลัก ได้แก่ กรมสามัญ
ศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่จัดการ
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้ในโรงเรียนสาธิตอีก 2 หน่วยงาน คือ กรมการฝึกหัดครู
และทบวงมหาวิทยาลัย

กรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการมัธยมศึกษา
สายสามัญ กรมสามัญศึกษาจึงได้ดำเนินการหลายโครงการเพื่อสนองนโยบายของ
รัฐบาลมาจนถึงปัจจุบัน โครงการสำคัญที่น่าสนใจมีดังนี้ คือ

- โครงการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล โครงการนี้มีจุดประสงค์จะสนับสนุนความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษ โดยเท่าเทียมกันของนักเรียนในเมืองกับชนบท โดยมีเป้าหมายจะกระจายโรงเรียนมัธยมศึกษาไปสู่ชนบท แต่ปรากฏว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวหลายประการด้วยกัน ปัญหาที่น่าหนักใจมากที่สุดปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมระดับตำบล เนื่องจากโรงเรียนมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ น้อยกว่าโรงเรียนมัธยมระดับอำเภอและจังหวัด จากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนี้ ทางกรมสามัญศึกษาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อคราวประชุมวันที่ 12 สิงหาคม 2522 มีมติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมระดับตำบลว่า "ให้มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้เฉพาะในตำบลใหญ่"

- โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท จุดประสงค์ของโครงการนี้เพื่อให้โรงเรียนมัศึกษามีส่วนในการพัฒนาชุมชน และสังคมโดยเฉพาะสังคมในชนบท

- โครงการจัดและปรับปรุงโรงเรียนโดยวิธีการวางแผนระยะยาว

โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดขนาดและสถานที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักวิชาการวางแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา โครงการนี้ต้องการสนับสนุนให้นักเรียนเกิดความเสมอภาคในทางการศึกษาระหว่างในเมืองและชนบท

4. ระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัย เดิมทีเดียวการอุดมศึกษาของไทยเป็นการให้การศึกษาและเป็นศูนย์ฝึกอบรมข้าราชการฝ่ายบริหารของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาแห่งแรก คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2459 เพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงและเป็นการเฉลิมฉลองพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ซึ่งได้ทรงสร้างความสำเร็จก้าวหน้าในด้านการศึกษอย่างกว้างขวาง

ในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแห่งที่สอง โดยจัดเป็นมหาวิทยาลัยเปิดในตอนเริ่มตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากระบบการปกครองของไทยได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ เปิดสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง และสังคมศาสตร์ สิบปีต่อมา ได้เปิดมหาวิทยาลัยอีก 3 แห่ง คือ ในปี พ.ศ. 2485 เปิดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2486 ได้เปิดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากรขึ้นพร้อมกัน

ในปลายปี พ.ศ. 2493 ไปจนถึงปี พ.ศ. 2503 ได้มีการขยายการอุดมศึกษาออกไปยังภูมิภาค ในปี พ.ศ. 2512 ได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชน แต่ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดขึ้นในปี พ.ศ. 2514 ปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และวิทยาลัยเอกชนอยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และยังมีวิทยาลัยของรัฐในสังกัดกระทรวงอื่น ๆ อีก เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น วิทยาลัยเหล่านี้จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกฝนวิชาชีพเฉพาะแก่นักศึกษา เช่น สาขาเกษตรกรรม ฝึกหัดครู และพยาบาล เป็นต้น

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. มหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาประเภทนี้มีมหาวิทยาลัยและสถาบันเทียบเท่า 14 สถาบัน และอยู่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรือสถาบันดังกล่าวโดยทั่วไปสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในหลายสาขาวิชา ส่วนสถาบันที่ทำการสอนถึงระดับปริญญาเอกในสาขาวิทยาศาสตร์ ชีวภาพ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย การศึกษาและภาษาไทย มี 4 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดสอนสาขาวิชาเฉพาะหรือสาขาวิชาใกล้เคียง ได้แก่

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งจัดสอนฝึกอบรมและวิจัยในสาขาการบริหาร และพัฒนาการ โดยจัดสอนเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษาเท่านั้น

2. วิทยาลัยเอกชน พ.ร.บ.วิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 กำหนดให้ จัดสอนได้เพียงระดับปริญญาตรีเท่านั้น ปัจจุบันนี้มีวิทยาลัยเอกชน 11 วิทยาลัย

3. วิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น วิทยาลัยครู วิทยาลัยพลศึกษา และวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึงวิทยาลัยพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขด้วย

4. สถาบันวิชาชีพเฉพาะของรัฐ สถาบันการศึกษาประเภทนี้ได้แก่ สถาบันการศึกษาของทหารสามสถาบัน สถาบันการศึกษาของตำรวจ โรงเรียนพยาบาลทหาร โรงเรียนพยาบาลตำรวจ

5. สถาบันวิชาชีพเฉพาะของเอกชน สถาบันการศึกษาประเภทนี้ได้แก่ วิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง โรงเรียนพยาบาลเอกชนและสถาบันเทคโนโลยีแห่ง เอเชีย (AIT) ไม่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงอื่น ๆ

หน้าที่ของมหาวิทาลัย มีหลายประการด้วยกัน คือ

1. การผลิตกำลังคน ได้แก่ การรับ การคัดเลือก การฝึกอบรมกำลังคนตามความต้องการของสังคม

2. การพัฒนาบุคคล มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ

3. ความเจริญก้าวหน้าและการเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริมการทดลอง และการวิจัยทางการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงการศึกษา

4. การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมในด้านการสอน การวิจัยค้นคว้า แต่งตำรา การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำงานบูรณาการ รักษาศิลปวัฒนธรรม

5. การทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม ทุกมหาวิทยาลัยได้ระบุหน้าที่นี้ไว้ในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย ยกเว้นสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้เริ่มใช้ระบบหน่วยกิตในปี พ.ศ.2497 ในขณะที่ยังมีฐานะเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ต่อมามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ได้นำระบบหน่วยกิตมาใช้ตามความพร้อมของมหาวิทยาลัย

ผลจากการนำระบบหน่วยกิตมาใช้ในระดับอุดมศึกษา ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเปลี่ยนหลักสูตรมัธยมศึกษาใหม่ในปี 2518 โดยเรียนในระบบหน่วยกิตเช่นเดียวกับวิทยาลัยของรัฐ

การฝึกหัดครู การฝึกหัดครูได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ.2435 โรงเรียนฝึกหัดครูแห่งแรกตั้งขึ้นที่บริเวณโรงเลี้ยงเด็กสะพานค้ำ พระนคร เรียกว่า "โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์" สอนระดับประโยคครูประถม กำหนดเวลาเรียน 2 ปี ใน พ.ศ.2445 ได้ย้ายมาอยู่ที่ตึกแก่นนฤมิตร วัดเทพศิรินทราวาส เรียกว่า "โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์" พ.ศ.2446 ได้ขยายหลักสูตรให้สูงขึ้นถึงชั้นฝึกหัดครูมัธยม และในปีเดียวกันนี้กระทรวงธรรมการก็ได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่บ้านสมเด็จเจ้าพระยา เรียกว่า "โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก" สอนตามหลักสูตรครูมูล รับนักเรียนหัวเมืองเข้าศึกษาเพื่อมุ่งหมายให้ออกไปเป็นครูตามหัวเมือง

เมื่อ พ.ศ.2456 โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนฝึกหัดครู" ในปี 2458 ได้เปิดฝึกหัดครูหญิงขึ้นเป็นครั้งแรก โดยได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูหญิงขึ้นที่โรงเรียนเบญจมราชาลัยเป็นโรงเรียนประจำ รับนักเรียนหญิงจากหัวเมือง

มาเข้าเรียน สอนตามหลักสูตรครุมูลและครูประถม

ปี พ.ศ.2471 กระทรวงธรรมการได้ออกร่างการฝึกหัดครูมัธยมไปให้
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัด จึงได้เปิดแผนกฝึกหัดครูมัธยมชั้นในคณะอักษรศาสตร์
และคณะวิทยาศาสตร์

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2435 - 2496 นี้ โรงเรียนฝึกหัดครูต่าง ๆ
ได้เกิดขึ้นทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนกลางนั้นเป็นการฝึกหัดครูชั้นสูง ประกอบ
ด้วยการสร้างครูประถมและครูมัธยม ครูประถมและครูมัธยมมีหลักสูตรคล้ายคลึงกัน
แต่ยากกว่ากันเท่านั้น ครูทั้ง 2 ประเภทสร้างขึ้นสำหรับสอนชั้นมัธยม โรงเรียนที่
เปิดสอนระดับ ป.ป. (หลักสูตรครูประถม) มีอยู่ 5 โรงเรียนด้วยกัน เช่น โรงเรียน
สวนสุนันทาวิทยาลัย โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นต้น และระดับ ป.ม.
ก็มีที่โรงเรียนการเรือนพระนคร ส่วนระดับ ป.ว. เป็นการผลิตครูประกาศนียบัตร
จังหวัดครู ว.

พ.ศ.2499 ยุบเลิกหลักสูตรการฝึกหัดครูระดับ ป.ป., ป.ว., ป.ม.
และเปิดหลักสูตร ป.กศ.แทนทั่วประเทศ ในปีเดียวกันนี้เององค์การยูเนสโกให้
ความช่วยเหลือในเรื่องการจัดโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยให้โรงเรียนฝึกหัดครู
อุบลราชธานีจัดทดลองเป็นแห่งแรก

ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2518 ได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู
พ.ศ.2518 ขึ้น ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้
การศึกษาวិชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี

กรมการฝึกหัดครูได้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูในปี พ.ศ.2517
2518 เพื่อใช้เป็นหลักในการสอนฝึกหัดครูระดับต่าง ๆ คือ ระดับ ป.กศ. ระดับ

ป.กศ. ชั้นสูง และระดับปริญญาตรี สำหรับระดับ ป.กศ. ชั้นสูงและระดับปริญญาตรีนั้น
รวมเป็นหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2519 หลักสูตรนี้มี
เป้าหมายที่ผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครู
นำมาพัฒนาการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมเป็นอย่างดี

เนื่องจากอัตราพลเมืองค่อย ๆ ลดลง เป็นผลให้ปริมาณนักเรียนวัย-
เรียนลดลงตาม และความต้องการครูก็จะน้อยลงด้วย แต่จำนวนผู้ใหญ่จะเพิ่มขึ้นและ
ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนจะทวีมากขึ้นด้วย เป็นทางที่พลเมืองทั่วไปจะ
แสวงและติดตามได้ทันความก้าวหน้าของความรู้และเทคโนโลยีของโลกที่กำลังทวีขึ้น
อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องวางโครงการฝึกหัดครูอย่างรอบคอบ เพื่อให้เหมาะ
สมกับสภาพการณ์ที่จะต้องเผชิญต่อไป

การอาชีวศึกษา

การศึกษาวิชาชีพในระบบโรงเรียนในประเทศไทยได้เริ่มต้นขึ้นใน
รัชกาลที่ 5 และพัฒนามาเป็นลำดับขั้นดังนี้ คือ

ในปี พ.ศ. 2452 กระทรวงธรรมการได้วางแผนการศึกษาขึ้นใหม่
โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนสามัญศึกษาและโรงเรียน
วิสามัญศึกษา ซึ่งต่อมาวิสามัญศึกษานี้ได้คลี่คลายเป็นอาชีวศึกษา

ใน พ.ศ. 2479 กระทรวงธรรมการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติฉบับ
ใหม่ กำหนดให้แบ่งอาชีวศึกษาเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษาขั้นต้น รับช่วงจากประถม
ปีที่ 4 อาชีวศึกษาชั้นกลางรับช่วงจากมัธยมปีที่ 3 และอาชีวศึกษาชั้นสูงรับช่วงจาก
มัธยมปีที่ 6

- โครงการจัดตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรม โครงการนี้อยู่ในช่วงปี 2522-2529 โดยจะจัดตั้งวิทยาลัยเกษตรกรรมในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ที่ยังไม่มีสถานศึกษาเกษตรของกรมอาชีวศึกษาตั้งอยู่

- โครงการศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อผลิตผู้มีความสามารถทางช่างอุตสาหกรรม ให้ออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา (ช่างอุตสาหกรรม) ขึ้นในบริเวณกองบริการเครื่องจักรกล ถนนรามอินทรา

สถาบันเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา ดังนี้ คือ

- โครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาวิทยาลัยเทคนิค โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิทยาลัยเทคนิค 4 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคภาคพายัพจังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ จังหวัดสงขลา และวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน

การศึกษานอกโรงเรียน

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาไว้ในหมวดที่ 3 ดังนี้ คือ

"การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการศึกษที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ไม่ว่าจะการศึกษานั้นจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมการศึกษาโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่นเพื่อมุ่งให้รู้จักแก้ปัญหา ฝึกอาชีพ หรือพัฒนาความรู้-เฉพาะอย่าง ตามความต้องการและความสนใจของพลเมือง"

เมื่อมีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 นั้น ได้กำหนดให้แบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 2 สาย คือ มัธยมศึกษาสายสามัญ และมัธยมศึกษาสายอาชีพ สำหรับมัธยมศึกษาสายอาชีพนั้นจัดเป็นประโยชน์มัธยมศึกษาตอนต้น และประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย

ในปี พ.ศ.2514 ได้จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า โดยรวมเอาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี พระนครเหนือ นนทบุรี และวิทยาลัยวิชาการก่อสร้าง จัดตั้งเป็นสถาบันการศึกษาสอนระดับ ปวส. และระดับปริญญา

การมีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเกิดขึ้นย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้มีโอกาสเรียนสูงขึ้นไปได้จนปริญญา โดยที่มีต้องไปต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งอื่น ซึ่งมีการแข่งขันมาก นอกจากนี้ยังทำให้ผู้มีสติปัญญาสูง ๆ หันมาเรียนอาชีวศึกษามากขึ้นด้วย

ในปี 2518 ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้น คือ นักศึกษาอาชีวศึกษาได้เรียกร้องให้มีการยกระดับสถานศึกษาขึ้นเป็นวิทยาลัย จัดสอนชั้นปริญญาตรี เพื่อจะได้มีทางศึกษาต่อไปได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ที่ผ่านมาแล้วมีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ซึ่งไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีมติและตราพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาขึ้น เมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2518 ต่อมาได้ประกาศรวมสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 28 แห่งเข้าไปด้วย

กรมอาชีวศึกษา ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาที่สำคัญ

คือ

รัฐบาลได้จัดตั้งกรรมการเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2480 ให้ร่วมพิจารณาโครงการในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการในสมัยนั้นเป็นประธานและเจ้าของเรื่อง

เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2483 กระทรวงธรรมการได้สั่งการไปยังคณะกรรมการจังหวัดทุก ๆ จังหวัด ให้เตรียมการที่จะจัดการบางส่วนและอนุมัติให้จังหวัดนั้น ๆ ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนหรือจัดสถานศึกษา เพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ไปพลาง ๆ ก่อน

เมื่อกระทรวงธรรมการได้สั่งการไปยังจังหวัดแล้ว กระทรวงธรรมการก็ได้ทำความตกลงกับกระทรวงมหาดไทย ขอให้เทศบาลเข้ามาร่วมมือในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ด้วย กระทรวงมหาดไทยจึงได้สั่งการไปให้เทศบาลให้ร่วมมืออย่างเต็มที่ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของรัฐบาล สำหรับทางด้านส่วนภูมิภาคนั้น ก็ได้เตรียมการในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของรัฐบาล มีผู้สมัครใจเข้ามาเรียนมากมายทีเดียว ทำให้สถิติผู้ไม่รู้หนังสือลดลงมาก อาจกล่าวได้ว่าระยะนั้นการศึกษาผู้ใหญ่ของไทยเป็นยุคทอง เพราะรัฐบาลออกกฎหมายสนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่ ในปี พ.ศ.2491 รัฐบาลเล็งเห็นว่าประชาชนอ่านออกเขียนได้ อย่างเดียวนั้นไม่เป็นการเพียงพอ จึงจำเป็นต้องสอนผู้ใหญ่ให้มีความรู้ระดับสูงขึ้น เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถให้สูงขึ้นด้วย ทำให้ผู้ใหญ่รู้จักการแสวงหาความรู้ ความเจริญแห่งตนได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งรู้จักและเข้าใจความเป็นพลเมืองดีของชาติด้วย กรมสามัญศึกษาจึงได้ขยายการศึกษาผู้ใหญ่เพิ่มขึ้น บริการประชาชนหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

1. ขยายโรงเรียนผู้ใหญ่ในทุกจังหวัด พร้อมทั้งเปิดโรงเรียนผู้ใหญ่ในระดับสูงจนถึง ป.7 และ ม.ศ.3

2. จัดสอนวิชาอาชีพศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตร 3 เดือน 6 เดือน ทำในลักษณะหน่วยเคลื่อนที่ สอนอาชีพในระยะสั้น ๆ

3. จัดตั้งห้องสมุดสำหรับประชาชน ปลุกฝังให้ประชาชนรักการอ่าน ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ เพื่อขจัดความโง่เขลาทั้งปวง

4. จัดหน่วยการศึกษาประชาชนประจำจังหวัด ทำหน้าที่นำข่าวประกาศ บทความ กฎหมาย ฉายภาพยนตร์ให้ประชาชน และการประชาสัมพันธ์งานของรัฐบาล ออกเผยแพร่แก่ประชาชนอีกด้วย

5. จัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ จัดหนังสือพิมพ์ออก เผยแพร่ส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชน

ในปี 2508 นั้น ประเทศไทยได้นำความคิดที่ว่า การศึกษาผู้ใหญ่เพียงเพื่อการอ่านออกเขียนได้ หรือคิดเลขเป็นนั้นไม่เป็นการเพียงพอสำหรับชีวิต เพราะไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนอยู่ดีกินดีได้ ควรเพิ่มการสอนทักษะที่เกี่ยวกับอาชีพควบคู่ไปด้วย ในหลักสูตรเดียวกันมาทดลองปฏิบัติ โดยให้การศึกษาผู้ใหญ่ทำโครงการทดลอง เรียกว่า โครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบสมกิจ ทำการทดลองที่จังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ.2511 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น โครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ เริ่มปรับแนวทางหรือหลักการใหม่เป็นการสอนคนให้รู้จักคิดรู้จักมองและแก้ปัญหา นอกจากมีการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในห้องเรียนแล้ว ก็ได้ขยายการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทอาสาสมัครเคลื่อนสอน เริ่มทดลองครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2517 ที่จังหวัดน่าน โดยใช้ครูประจำการเป็นผู้สอนเหมือนกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทชั้นเรียน แต่เปลี่ยนสถานที่จากโรงเรียนมาสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามบ้าน

เมื่อมีการประเมินผลโครงการ ทำให้เชื่อได้ว่าวิธีการส่งครูอาสาสมัคร
ออกไปสอนนักศึกษาถึงบ้านเป็นวิธีการที่ดี เป็นโครงการที่จัดได้กว้างขวาง และจะ
สามารถให้บริการแก่ประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดี จึงได้มีการขยายการดำเนินงาน
เพิ่มขึ้นทุกปี

กรมการศึกษานอกโรงเรียนตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522 เป็น
กรมหนึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ให้บริการ
แก่ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนมากกว่า 35 ล้านคน ในกลุ่มอายุตั้งแต่เกิดไปจนถึง
ตลอดชีวิต ดังนั้น จึงมีหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนหลายหน่วยงานร่วมกันจัดการ
ศึกษานอกโรงเรียน แต่มีวัตถุประสงค์ วิธีการจัดบริการ และกลุ่มเป้าหมายย่อย
ต่างกันออกไป ทำให้เกิดปัญหาการขาดเอกภาพ และขาดการประสานงาน รัฐบาล
ตระหนักในปัญหานี้ จึงจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น เพื่อให้รับผิดชอบในการ
จัด ส่งเสริม และประสานงานการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนทั่วประเทศ

หลักการและแนวทางการดำเนินงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ยึดหลักให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีคุณภาพชีวิต
ที่ดี สามารถที่จะพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
โดยลดช่องว่างทางด้านโอกาสทางการศึกษาระหว่างคนในเมืองและในชนบท ให้มี
ความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มผู้ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งในเมืองและในชนบท
2. กลุ่มผู้ที่อยู่ในชนบทที่ห่างไกลและต้องอาศัยโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้
ต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

3. กลุ่มผู้ที่อยู่ในวัยเรียนแต่ไม่มีโอกาสได้เล่าเรียนในระบบโรงเรียน และผู้ที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

การศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ

ก. การศึกษาสงเคราะห์

การศึกษาสงเคราะห์จัดให้แก่ผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษา ได้แก่ เด็กยากจน เด็กชาวเขา เด็กชาวเรือ เด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู เด็กที่บิดามารดาถูกภัยจากผู้ก่อการร้ายคุกคาม หรือบุตรหลานผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่หายป่วยแล้ว โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา และกรมประชาสงเคราะห์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในสังกัดกรมสามัญศึกษามีทั้งหมด 23 แห่ง และอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ 19 แห่ง และสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอีก 1 แห่ง เป็นโรงเรียนประเภทประจำและประเภทเดินเรียน ให้ความอุปการะในเรื่องอาหาร เครื่องนุ่งห่มและอุปกรณ์การเรียน และใช้หลักสูตรเหมือนการจัดการศึกษาทั่วไป

ศาลคดีเด็กและเยาวชนจัดการศึกษาให้แก่เด็กอายุประมาณ 7 - 18 ปี ที่ต้องหาคดีอาญาทั้งก่อนและหลังการพิพากษา การศึกษาสงเคราะห์ที่จัดนี้มีระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งจัดสอนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กตามที่ต่าง ๆ

สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาวเขานั้น จัดโดยกรมสามัญศึกษากกรมประชาสงเคราะห์ กรมการปกครอง และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน การดำเนินงานในโรงเรียนสำหรับเด็กชาวเขานั้น กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำหลักสูตรพิเศษและแบบเรียน ส่วนครูที่สอน ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาสงเคราะห์ชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์

หลักสูตรการศึกษาสงเคราะห์

หลักสูตรในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในส่วนที่เป็นวิชาสามัญจะเป็นหลักสูตรเดียวกับในภาคปกติทุกประการ ทางวิชาชีพจะเน้นหนักในวิชาชีพตามสภาพของท้องถิ่น ถ้าหากเด็กของสถานสงเคราะห์ประสงค์จะเรียนต่อสายสามัญในระดับที่สูงขึ้นไป ก็จะได้รับ การสนับสนุนให้ออกไปเรียนตามสถานศึกษาอื่น ได้ตามความสามารถของเด็กแต่ละคน ส่วนหลักสูตรสำหรับเด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จะเป็นการสอนวิชาชีพเพื่อให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้เมื่อพ้นโทษ

การศึกษาพิเศษ

การศึกษาพิเศษจัดในรูปของโรงเรียนซึ่งดำเนินการโดยรัฐส่วนหนึ่งและเอกชนอีกส่วนหนึ่ง โดยมีสถานศึกษาตั้งอยู่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เด็กพิการประเภทต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการจัดการศึกษา ได้แก่

1. เด็กพิการทางหู กรมสามัญศึกษาได้จัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการทางหู และมีโครงการศึกษาพิเศษจัดเด็กหูตึงเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน

2. เด็กพิการทางตา โรงเรียนสอนคนตาบอดมีอยู่ 2 แห่ง คือ

1. โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนสอนคนตาบอดจังหวัดเชียงใหม่

เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาของเด็กตาบอด ได้มีการจัดให้เด็กตาบอดได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กตาดีในโรงเรียนของเด็กนักเรียนปกติ

3. เด็กพิการทางแขนขาและลำตัว มีโรงเรียนเดียว คือ โรงเรียนศรีสังวาลย์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

4. เด็กพิการทางสมอง ในปัจจุบันมี 2 แห่ง คือ

1. โรงเรียนปณิญาวัชรกร กรุงเทพมหานคร
2. โรงเรียนราชานุกูล เป็นงานส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลราชานุกูล

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

5. เด็กเรียนช้า กรมสามัญศึกษาเป็นผู้จัดการศึกษาให้แก่เด็กเรียนช้า
ในโรงเรียนของเด็กนักเรียนปกติ

6. เด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษา
ภาคบังคับแต่เจ็บป่วยเรื้อรังต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน
โรงพยาบาลบางแห่งได้ขอความร่วมมือกับกรมสามัญศึกษาให้จัดครูไปช่วยสอนในชั้น
เรียนที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ

7. โครงการสอนบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โรงเรียนสอนบุตรผู้ป่วยโรค
เรื้อรัง ปัจจุบันมี 2 แห่ง คือ

1. โรงเรียนราชประชาสมาสัย จังหวัดสมุทรปราการ
2. โรงเรียนจิตอาารีย์ จังหวัดลำปาง

หลักสูตรการศึกษาพิเศษ

หลักสูตรสำหรับการศึกษาพิเศษแตกต่างกันไปตามลักษณะความพิการของ
ผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถ ให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตัวเอง
และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ สำหรับโครงการสอนบุตรผู้ป่วยโรคเรื้อรังนั้น ใช้หลัก
สูตรการสอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ

ปัญหาและแนวโน้มการศึกษาของไทย

ปัญหาการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการขาดเอกภาพในระบบบริหารการศึกษา

การศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้การดูแลควบคุมของหลายกระทรวง เป็นเหตุให้การบริหารการบังคับบัญชาและการสั่งการไม่ประสานสัมพันธ์กัน การดำเนินการจึงยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. ปัญหาการศึกษาในชนบทและความเสมอภาคทางการศึกษา ดังจะกล่าวโดยสรุป คือ

2.1 ปัญหาสภาวะแวดล้อมในชนบท

สภาพแวดล้อมของสังคมในชนบท ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในการเข้าสู่ระบบการศึกษอันเป็นเหตุสำคัญ ทำให้เกิดความเสียเปรียบและขาดโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต

2.2 ปัญหาในตัวของการศึกษาเอง

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในโอกาสของผู้รับการศึกษา รวมทั้งคุณภาพของการศึกษาซึ่งมักจะจัดทำอยู่ในส่วนกลาง การบริหารการศึกษาของแต่ละหน่วยงาน เป็นไปในลักษณะรวมอำนาจเข้าส่วนกลาง เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

3. ปัญหาการศึกษาและการมีงานทำ ซึ่งอาจกล่าวได้ดังนี้

3.1 ปัญหาอันสืบเนื่องจากหลักสูตรเก่า

เดิมหลักสูตรการศึกษาเน้นเนื้อหาสาระในวิชาสามัญ ขาดความรู้พื้นฐานทางด้านวิชาชีพ และไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพได้

3.2 ปัญหาด้านกำลังแรงงาน

ประชากรไทยมีอัตราการเพิ่มอย่างรวดเร็ว ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่กระทบถึงด้านกำลังแรงงาน

3.3 ปัญหาค่านิยมปริญญา

การศึกษาเพื่อเข้ารับราชการยังคงเป็นค่านิยมอยู่ เพราะผู้ที่เรียนจบชั้นปริญญาย่อมมีโอกาสหางานทำได้ง่ายกว่าผู้จบการศึกษาระดับต่ำ และมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานดีกว่าด้วย

3.4 ปัญหาการให้เอกชนร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ

ปัญหากำลังแรงงานที่ขาดฝีมือ เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือช่วยกันเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น รัฐพยายามหามาตรการให้เอกชนเข้าร่วมรับภาระช่วยจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพก็ตาม มักจะได้รับความร่วมมือน้อย ทำให้การอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพยังไม่สามารถขยายกว้างขวาง

4. ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

ประชากรในวัยเรียนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนไม่มีโอกาสจะกลับเข้าไปศึกษาในระบบโรงเรียนได้อีก จำเป็นต้องอาศัยการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งอาจจัดในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบริการให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

5. ปัญหาการพัฒนาด้านศีลธรรม จรรยาและพลานามัย พอสรุปได้ดังนี้

5.1 ปัญหาการอบรมและปฏิบัติทางด้านศีลธรรม จรรยา แต่ก็ยังขาดการปฏิบัติอย่างจริงจัง

5.2 ปัญหาการกีฬาและพลานามัย โรงเรียนหรือชุมชนในเมืองใหญ่ ๆ ขาดสถานที่พักผ่อนและสนามกีฬาที่จะใช้ฝึกหัดเล่นกีฬา

6. ปัญหาการปรับปรุงหลักสูตรตำราและการอบรมครู

การจัดพิมพ์และจำหน่ายจ่ายแจกหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ และคู่มือครูในบางวิชานั้น ผลผลิตได้ไม่ทันเวลาโรงเรียนเปิดเทอม

7. ปัญหาทางด้านงบประมาณการศึกษา

ประเทศไทยเรายังล้าหลังในด้านการลงทุนเพื่อการศึกษาอยู่มาก จึงจำเป็นต้องเพิ่มการลงทุนเพื่อให้มีโอกาสก้าวหน้าทัดประเทศอื่น ๆ ในโลกโดยเร็ว สำหรับการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ก็ปรากฏว่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีการใช้จ่ายเน้นหนักไปในด้านอาคารสิ่งก่อสร้าง มากกว่าด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนในโรงเรียน

8. ปัญหาการศึกษาของชนกลุ่มน้อย

การจัดการศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อยนั้น จัดเพื่อให้กลุ่มชนเหล่านี้ สามารถพูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ

รัฐไม่ควรจะมองข้ามปัญหาชนกลุ่มน้อยไป ควรจะได้ศึกษาติดตามถึงปัญหาทางด้านการศึกษาของชนกลุ่มน้อยอย่างแท้จริง

แนวทางแก้ไขปัญหา

1. เรื่องเอกภาพในการบริหารการศึกษา รัฐควรศึกษาหาทางและรูปแบบของการดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. ปรับปรุงคุณภาพและขยายการศึกษาในชนบท โดยจัดให้มีการพัฒนางานในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการสาธารณสุขไปควบคู่กันไปด้วย

3. รัฐควรสนับสนุนการลงทุนในชนบท เพื่อสร้างตลาดแรงงานในท้องถิ่น
4. ในด้านการบริหารงานบุคคลทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ส่งเสริมผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ให้เท่าเทียมกับผู้จบการศึกษาในระบบโรงเรียน
5. รัฐควรมหามาตรการในการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา การอาชีวศึกษาและการฝึกวิชาชีพ
6. ปรับปรุงการเรียนการสอนในด้านศีลธรรมจรรยาและความประพฤติ
7. ควรให้มีการอบรมครูที่จะใช้หลักสูตรใหม่ให้ทั่วถึง ต่อเนื่อง
8. ในด้านการฝึกหัดครูปรับปรุงหลักสูตรและจัดหาประสบการณ์ให้แก่ นักเรียนครูที่จะจบการศึกษา
9. รัฐควรเพิ่มงบประมาณเพื่อการศึกษาให้สูงขึ้น
10. กำหนดนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับการศึกษาของชนกลุ่มน้อย

แนวโน้มการศึกษาของไทย

1. แนวโน้มของการประถมศึกษาโดยทั่วไป จำนวนเด็กที่เรียนประถมศึกษา ลดลง โดยแนวโน้มของประชากรลดลงไปมาก โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ จะไม่รู้สึกระทบกระเทือนมากนัก ยังพอมีเด็กที่จะทำกิจกรรมได้ แต่ประถมศึกษา ขนาดเล็กลดลงไปมาก จำนวนชั้นเรียนก็น้อยลง ปัญหาที่ไม่เคยพบมาก่อนก็คือครูเกิน เราจะต้องปรับระบบการประถมศึกษาใหม่ให้เหมาะสม

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจะต้องเป็นโรงเรียนต้นแบบและน่าจะขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด เพื่อความเสมอภาคในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจะได้เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองในส่วนรวม

2. แนวโน้มของการมัธยมศึกษา

การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่ไม่ได้บังคับ ฉะนั้นผู้เรียนต้องรับภาระการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาให้กระจายไปทั่วถึงนั้น ประชาชนจะต้องช่วยรับภาระข้อนี้ ต้องการให้ท้องถิ่นช่วยจัดการศึกษาในท้องถิ่น

มัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ มัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลาย ในมัธยมตอนต้นพึงให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการ และวิชาชีพตามความถนัดและตามความสนใจอย่างกว้างขวาง มัธยมศึกษาตอนปลายพึงให้ผู้เรียนได้เรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไปจะเห็นว่าแตกต่างกัน

แนวโน้มของรัฐที่ควรมีนโยบายแก้ปัญหา

1. ปัญหาเด็กเกิดเร็วมาก แนวโน้มการแก้ปัญหา^{นี้}ต้องให้ท้องถิ่นมีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น
2. การศึกษาของเด็กเล็ก นโยบายหรือแนวโน้มต้องการขยายการศึกษาให้ทั่วถึงและกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การศึกษาภาคบังคับ ^๕ชั้นประถมศึกษา^๕มี 6 ปี และชั้นมัธยม^๕จัดให้มี 6 ปี แบ่งเป็นมัธยมต้น 3 ปี มัธยมปลาย 3 ปี หลักสูตรของประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เราจัดให้หลักสูตรจบในตัวเอง คือ ถ้าจบชั้นหนึ่งชั้นใด ไม่ต้องเรียนต่อก็ออกประกอบอาชีพได้

การศึกษานอกโรงเรียน เน้นตรงที่เราจะให้การศึกษาอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับ^๕ และเป็นประโยชน์กับการประกอบอาชีพของผู้เรียนเป็นการศึกษาที่กว้างขวางมาก บุคคลที่รับการศึกษาไปแล้วมีทางหาความรู้ด้วยตนเองสูงขึ้นไปอีก